

УРОК 9

Фонетика. Вимова приголосних [б]-[в], [з]-[с].

Граматика.

1. Вживання родового та знахідного відмінків для позначення темпоральних відношень (з якого часу? до якого часу? через який час? скільки часу тому?).
2. Знахідний відмінок множини іменників, прикметників, займенників, числівників.
3. Родовий відмінок множини іменників, прикметників, займенників, числівників.
4. Складнопідрядні речення з підрядними умови (якщо – теперішній і майбутній час, якби . . . б – минулий час у значенні майбутнього).

Дієслова: відвідувати, повідомляти, відбуватися, зникати, отримувати, дізнаватися, вручати, сперечатися, знаходитись, займати, розділяти, входити, складати, височіти.

Лексична тема: Україна.

1. Читайте.

[б] – [в]

біль - віл

бік - вік

бал - вал

[з] – [с]

звіт - світ

зірка - сірка

зуб - суп

Віктор працював у бібліотеці
з ранку до вечора.

З якого часу? – Родовий відмінок

До якого часу? – Родовий відмінок

Як довго?

З якого часу?	До якого часу?
із зими	до весни
із січня	до березня
з восьми років	до вісімнадцяти років
з першого місяця	до шостого місяця
з 1997 (сьомого) року	до 2003 (дві тисячі третього) року
з п'ятої години	до п'ятнадцятої години

2. Читайте.

- Ольго, скажіть, будь ласка, як довго вчаться учні в школах в Україні?
- В українських школах вчаться з семи років до сімнадцяти років.
- Десять років?
- Так. Навчальний рік триває з вересня до травня. Як правило, він ділиться на чверті.
- Як довго триває одна чверть?
Перша чверть триває з вересня до жовтня, друга чверть – з листопада до кінця грудня, третя чверть – із середини січня до кінця березня. І остання чверть триває з квітня до травня.
- А що роблять учні між чвертями?
- У цей час у них канікули. Канікули тривають від одного до двох тижнів. Під час канікул школярі можуть поїхати на екскурсії, відпочивають, відвідують театри, музеї, виставки, беруть участь у спортивних змаганнях.
- Дякую, Ольго. А що роблять учні з червня до вересня?
- З кінця травня до початку червня в них екзамени, потім навчальна практика. А з липня до вересня – великі канікули.
- Спасибі. Було дуже цікаво.
- Будь ласка.

3. Дайте відповіді на запитання.

1. Як довго ви навчаєтесь на підготовчому факультеті? (вересень - червень).
2. Як довго студенти були в їдальні? (17.00 - 18.00 години).
3. Як довго в Україні триває зима? (грудень - березень).
4. Як довго ви навчатиметесь в Україні? (1997 - 2003 роки).
5. Як довго студенти їхали до Києва? (9.00 - 13.00 години).
6. Як довго ви навчалися в школі? (6 - 15 роки).
7. Як довго тривають у вас канікули? (липень - вересень).
8. Як довго триває перша пара? (8.30 - 9.50 години).

Через тиждень у мого брата буде День народження. За тиждень у мого брата буде День народження.

Через + який час? – Знахідний відмінок
За + який час? – Знахідний відмінок

Через (за) годину	2, 3, 4 – години
	5, 6, ... – годин
Через (за) день	2, 3, 4 – дні
	5, 6 .. – днів
Через (за) тиждень	2, 3, 4 – тижні
	5, 6 ... – тижнів
Через (за) рік	2, 3, 4 – роки
	5, 6 ... – років

Тиждень тому в мого брата
був День народження.

Скільки часу? (Знахідний відмінок) + тому.

Одну годину	2, 3, 4 години	тому
	5, 6 ... годин	
Один день	2, 3, 4 дні	тому
	5, 6 ... днів	
Один тиждень	2, 3, 4 тижні	тому
	5, 6 ... тижнів	
Один рік	2, 3, 4 роки	тому
	5, 6 ... років	

4. Дайте відповіді на запитання.

1. Через який час ви поїдете додому? (три (місяць)).
2. Скільки часу тому ви приїхали в Україну? (8 (місяць)).
3. Через який час розпочнеться фільм? (25 (хвилина)).
4. Скільки часу тому ви були в Києві? (22 (день)).
5. Через який час ви підете в театр? (4 (день)).
6. Скільки часу тому Віктор познайомився з Мартою? (3 (тиждень)).
7. Через який час студент повернувся з бібліотеки? (5 (година)).
8. Скільки часу тому Ганна пішла до подруги? (3 (година)).

тривати (н.в.) - протривати (д.в.)
 відвідувати (н.в.) - відвідати (д.в.)
 повідомляти (н.в.) - повідомити (д.в.)
 звикати (н.в.) - звикнути (д.в.)
 відбуватися (н.в.) - відбутися (д.в.)
 дізнаватися (н.в.) - дізнатися (д.в.)
 сперечатися (н.в.) - посперечатися (д.в.)
 отримувати (н.в.) - отримати (д.в.)
 вручати (н.в.) - вручити (д.в.)

відбуватися (н.в.)	повідомляти (н.в.)	дізнаватися (н.в.)
теперішній час		
Я _____	повідомляю	дізнаюсь
Ти _____	повідомляєш	дізнаєшся
Він, вона відбувається	повідомляє	дізнається
Ми _____	повідомляємо	дізнаємося
Ви _____	повідомляєте	дізнаєтеся
Вони відбуваються	повідомляють	дізнаються
минулий час		
Він відбувався	повідомляв	дізнавався
Вона відбувалася	повідомляла	дізнавалася
Вони відбувалися	повідомляли	дізнавались
майбутній час		
Я _____	повідомлятиму	дізнаватимусь
Ти _____	повідомлятимеш	дізнаватимешся
Він, вона відбуватиметься	повідомлятиме	дізнаватиметься
Ми _____	повідомлятимемо	дізнаватимемося
Ви _____	повідомлятимете	дізнаватиметеся
Вони відбуватимуться	повідомлятимуть	дізнаватимуться
імператив		
_____	повідомляй!	дізнавайся!
	повідомляймо!	дізнаваймося!
	повідомляйте!	дізнавайтесь!

відбутися (д.в.)	повідомити (д.в.)	дізнатися (д.в.)
теперішній час		
_____	_____	_____
минулий час		
_____	_____	_____
майбутній час		
Я _____	повідомлю	дізнаюся
Ти _____	повідомиш	дізнаєшся
Він, вона відбудеться	повідомить	дізнається
Ми _____	повідомимо	дізнаємося
Ви _____	повідомите	дізнаєтеся
Вони відбудуться	повідомлять	дізнаються
імператив		
_____	повідом! _____	дізнайся! дізнаймося!
	повідомте!	дізнайтеся!

5. Читайте.

Одного разу вчитель математики прийшов у клас і повідомив:

– Через п'ять днів, у неділю, в спеціальній математичній школі відбудеться олімпіада з математики. Ви знаєте, де ця школа?

– Так, знаємо, – відповіли учні восьмого класу.

– Я раджу вам взяти участь у цій олімпіаді. Переможці зможуть вступити в цю математичну школу без екзаменів.

До цієї олімпіади Віктор і Юра готувалися з вересня. Вони звикли всі задачі розв'язувати разом.

У неділю хлопці прийшли на олімпіаду. Кожен із них отримав свої задачі. Але вони сиділи разом і за звичкою почали розв'язувати задачі разом.

Через три години хлопці виконали всі завдання і поклали свої роботи на стіл екзаменатора. Він узяв червоний олівець і щось написав на роботах.

Хлопці були раді, тому що вони розв'язали всі задачі правильно.

Через два тижні друзі пішли дізнатися про результати олімпіади.

Директор школи читав прізвища переможців і вручав їм грамоти. У кінці він сказав:

– У нас є ще два переможці. Але з ними буде особлива розмова.

І попросив Віктора та Юрія зайти в його кабінет. Коли хлопці прийшли в кабінет директора, він сказав їм:

– Ну що з вами робити? Хто із вас повинен отримати грамоту? Всі задачі ви розв'язали правильно, навіть дуже добре. Але весь час, із початку до кінця олімпіади, ви розмовляли один з одним, і ми не знаємо, хто з вас розв'язав задачі, а хто ні.

Друзі почали пояснювати, що вони розв'язували ці задачі разом, що вони завжди все роблять разом. Вони сказали, що в науці теж були такі випадки, коли вчені працювали разом, наприклад: П'єр і Марія Кюрі.

– Добре, – посміхнувся директор. – Але справа в тім, що грамоту може отримати лише той учень, який самостійно розв'яже всі задачі. Ви самі повинні вирішити, хто отримає грамоту і вступить навчатися в нашу школу без екзаменів, а хто буде складати екзамени, як усі.

– Ось він, Віктор Петров, – сказав Юра.

– Ні, це Юрій Шевчук, – закричав Віктор.

– Добре, хлопці, – сказав директор. – Не будемо сперечатися. Приходьте завтра, а ми подумаємо, що з вами робити.

Наступного дня друзі прийшли в кабінет директора. Їм дали грамоту, в якій було написано: “Переможцю олімпіади з математики”. І все. Прізвища не було.

– А прізвище ви напишете самі, – сказав директор.

Коли хлопці вийшли з кабінету, вони розірвали грамоту на дві частини і кожен взяв свою частину.

– Це нам на пам'ять про олімпіаду, – вирішили вони. – А до школи ми будемо вступати разом. З екзаменами.

(За оповіданням І.Зверева)

6. Дайте відповіді на запитання.

1. Про що повідомив учитель?
2. Що він порадив учням? Чому?
3. Чому Юра та Віктор розв'язували задачі разом?
4. Що сказав директор школи?
5. Як пояснювали свою поведінку друзі?
6. Що вирішив директор?
7. Що зробили хлопці з грамотою? Чому?
8. Як ви назвете це оповідання?

На вечір ми запросили відомих українських письменників і сучасних артистів.

Кого? Що? - Знахідний відмінок

Що? - Називний відмінок = Що? - Знахідний відмінок	
красиві (квіти)	красиві (квіти)
нові (журнали)	нові (журнали)
ці (міста)	ці (міста)
мої (книги)	мої (книги)

Хто? – Називний відмінок	Кого? – Знахідний відмінок	
Нові (студенти)	нових (студентів)	-их
їхні (лікарі)	їхніх (лікарів)	-їх
ці (викладачі)	цих (викладачів)	-их
мої (друзі)	моїх (друзів)	-їх
красиві (дівчата)	красивих (дівчат)	-их
їхні (жінки)	їхніх (жінок)	-їх
ці (матері)	цих (матерів)	-их
мої (подруги)	моїх (подруг)	-їх

7. Читайте.

- Антонію, скажіть, будь ласка, де ви були вчора?
- Учора я був у студентському клубі.
- Кого ви там бачили?
- Там я бачив наших нових студенток і студентів, моїх старих друзів, відомих українських письменників та сучасних артистів.
- Ви розповідали про них удома?
- Так, удома я довго розповідав про наших нових студенток і студентів, про моїх старих друзів, про відомих українських письменників і сучасних артистів.
- Батькам сподобалась ваша розповідь?
- Так, дуже.
- Дякую.
- Будь ласка.

8. Дайте відповіді на запитання.

1. Що ви фотографували? (красиві вулиці, широкі площі).
2. Кого ви фотографували? (красиві дівчата, веселі діти).
3. Що ви зустрічали в місті? (високі будинки, нові автобуси).
4. Кого ви зустрічали в місті? (старі жінки, молоді хлопці).
5. Що ви малювали в парку? (великі дерева, рожеві квіти).
6. Кого ви малювали в парку? (молоді матері, щасливі батьки).
7. Що ви бачили на площі? (історичні пам'ятники, приємні кафе).
8. Кого ви бачили на площі? (цікаві люди, різні тварини).

9. Розкрийте дужки, поставте слова у потрібному відмінку.

1. На уроках ми слухали про (відомі українські письменники Тарас Шевченко, Леся Українка, Іван Франко, Василь Симоненко).
2. Ми дивились фільм про (великі українські міста Київ, Дніпропетровськ, Одеса, Львів, Харків, Донецьк, Запоріжжя).
3. Студенти читали про (видатні українські люди Ярослав Мудрий, князь Володимир, Богдан Хмельницький).
4. Нам сподобалася розповідь про (великі й малі українські річки Дніпро, Прип'ять, Десна, Дунай, Рось).

10. Читайте.

Розпочалися канікули, і я вирішив, що нічого не буду робити, лише відпочиватиму з ранку до вечора. Увесь перший день канікул я лежав на дивані й читав нові газети та журнали. Раптом у мою кімнату зайшов мій молодший брат Андрій.

– Максиме, скажи, будь ласка ...

– Ти ж бачиш, я відпочиваю.

– Добре, добре, відпочивай. Лише розкажи мені про цих цікавих тварин кенгуру і відпочивай.

– Що тобі про них розповісти?

– Де вони живуть?

Я вирішив відповісти коротко:

– У зоопарку.

Андрій вийшов з кімнати. Через п'ять хвилин мій брат повернувся.

– А бабуся говорить, що кенгуру живуть в Африці.

– І в Африці теж, – сказав я. – Здається, ти хотів піти грати в хокей. Андрій вийшов з кімнати.

А під час вечері Андрій сказав:

– Ось мій друг Вітько говорить, що кенгуру живуть лише в Австралії.

– А що ще знає твій Вітько про цих кенгуру? - запитав я.

– Багато знає. Він говорить, що в кенгуру є спеціальна сумка. А ще він говорить ...

– Вітько, Вітько ... А ось твій Вітько знає, що в кенгуру, в кенгуру ... Але я не знав, що ще сказати про цих невідомих кенгуру, тому я сказав:

– Завтра я розповім тобі все про кенгуру. Я думаю, що твій Вітько не знає так багато, як розповім тобі я.

Я вирішив піти до бібліотеки і прочитати всі книги, в яких розповідається про кенгуру.

Наступного дня я пішов у бібліотеку. Там я взяв Велику енциклопедію на літеру “к” і всі старі й нові книги про кенгуру, які були в бібліотеці. Я сидів там з десятої години ранку до восьмої години вечора й читав.

Тепер я знав про кенгуру все й міг прочитати наукову лекцію про цих чудових тварин.

Удома, коли ми вечеряли, я сказав Андрієві:

– Ну, а зараз я розповім тобі все про кенгуру ...

Андрій підняв голову:

– Максиме, а ти знаєш, скільки років живуть слони? Вітько говорить ...

Наступного дня я знову пішов до бібліотеки. Я вирішив прочитати в науковій енциклопедії не лише про індійських та африканських слонів, а й про інших тварин.

Увечері, коли ми їли, я вже хотів прочитати наукову лекцію про слонів, але мій брат запитав мене:

– Максиме, а ти знаєш, чому лимони жовті? Вітько говорить ...

Я зрозумів, що ніколи не зможу відповісти на всі запитання мого молодшого брата.

(За оповіданням Є.Шатько)

11. 1) Розкажіть, що ви дізналися:

- а) про старшого брата;
- б) про молодшого брата;
- в) про його друга Вітька.

2) Про яких тварин хотів дізнатися Андрій?

3) Що зрозумів Максим?

На вечорі були студенти з різних африканських і американських країн.

Кого? Чого? - Родовий відмінок

Що? - Називний відмінок	Чого? - Родовий відмінок	
нові (журнали)	нових_(журналів)	-их
ці (будинки)	цих (будинків)	-их
їхні (квитки)	їхніх (квитків)	-іх
мої (квіти)	моїх (квітів)	-їх
нові (міста)	нових (міст)	-их
ці (моря)	цих (морів)	-их
їхні (місця)	їхніх (місць)	-іх
мої (вікна)	моїх (вікон)	-їх
красиві (квіти)	красивих (квітів)	-их
ці (книги)	цих (книг)	-их
їхні (країни)	їхніх (країн)	-іх
мої (ручки)	моїх (ручок)	-їх
Хто? - Називний відмінок	Кого? - Родовий відмінок	
нові (студенти)	нових (студентів)	-их
ці (друзі)	цих (друзів)	-их
їхні (лікарі)	їхніх (лікарів)	-их
мої (сини)	моїх (синів)	-їх
красиві (дівчата)	красивих (дівчат)	-их
ці (матері)	цих (матерів)	-их
їхні (жінки)	їхніх (жінок)	-іх
мої (дочки)	моїх (дочок)	-їх

12. Читайте.

- Максиме, у кого ви були в неділю?
- У неділю я був у своїх старих друзів.
- У них є малі діти?
- Ні, у них немає малих дітей.
- А чиї фото стоять на твоєму столі?
- Це фото моїх молодших братів і сестер.
- Дуже цікаві фото.

13. Дайте заперечні відповіді на запитання.

1. У вас в інституті є шахові й дискусійні клуби?
2. У Сергія є красиві українські подруги?
3. У Максима є старші брати?
4. У Марії є чисті товсті зошити?
5. У вас були важкі літні екзамени?
6. У кінотеатрі показують англійські та французькі фільми?
7. У вас є хороші іноземні товариші?
8. У вашій групі є нові китайські студенти?

Якщо буде гарна погода,
ми підемо на екскурсію.

Якщо + умова, ... = ..., якщо + умова
(За якої умови й що буде?) = (Що буде? За якої умови?)

14. Закінчіть фрази.

1. Якщо в мене буде вільний час, ...
2. Якщо я добре складу екзамени, ...
3. Якщо ввечері до мене прийде друг, ...
4. Якщо ви отримали листа від мами, ...
5. Якщо не буде дощу, ...
6. Якщо я розв'яжу ці задачі, ...
7. Якщо ти хочеш послухати музику, ...
8. Якщо ти прочитаєш текст, ...

15. За якої умови це може бути?

1. Ви будете добре говорити українською мовою, якщо ... .
2. Ви добре складете екзамени, якщо ... .
3. Ганна піде в кіно, якщо ... .
4. Ми поїдемо до Києва, якщо ... .
5. Ми будемо відпочивати на морі, якщо ... .
6. Наша футбольна команда виграє, якщо ... .
7. Я напишу листа мамі, якщо ... .
8. Антон прочитає цей текст, якщо ... .

Якби ти прийшов до мене,
ми б послушали красиву
музику.

Якби + умова, ... б ... = ... б ..., якби + умова.

16. Дайте відповіді на запитання.

1. Що б ви робили, якби добре знали українську мову?
2. Що б ви робили, якби у вас був вільний час?
3. Куди б ви поїхали, якби у вас була можливість?
4. Кого б ви запросили до театру, якби у вас були квитки?
5. Куди б ви пішли гуляти, якби у вас був вільний час?
6. Де б ви відпочивали, якби мали змогу?
7. Про що б ви написали, якби були письменником?

містити (н.в.) - розмістити (д.в.)
височіти (н.в.) - _____
штурмувати (н.в.) - _____
символізувати (н.в.) - _____
займати (н.в.) - зайняти (д.в.)
ділити (н.в.) - поділити (д.в.)
входити (н.в.) - ввійти (д.в.)
складати (н.в.) - скласти (д.в.)
славитись (н.в.) - прославитись (д.в.)

17. Читайте.

Україна

Україна міститься в Східній Європі й займає значну територію із заходу на схід (від Карпатських гір до річки Дон) та з півночі на південь (від Білорусі й Росії до Чорного та Азовського морів). Її сусідами є Росія, Білорусь, Румунія, Молдова, Словаччина, Польща й Угорщина.

Річка Дніпро ділить країну на дві частини: Правобережну та Лівобережну Україну.

До складу України входять 24 області й Автономна республіка Крим.

Столиця України – місто Київ, древнє і юне місто з майже чотирьохмільйонним населенням.

У Києві працює парламент України – Верховна Рада, Уряд України, керівні органи політичних партій, багато державних закладів, інститутів, музеїв, театрів, національне радіо і телебачення.

В Україні багато великих міст із цікавою історією, з багатим минулим і великим майбутнім. Це Харків, Донецьк, Дніпропетровськ, Одеса, Запоріжжя, Львів.

В Україні живе 52 мільйони людей, із них майже 38 мільйонів – українці. Разом з українцями тут живуть росіяни, поляки, білоруси, угорці, євреї, болгари, греки, татари, німці, молдавани та представники інших народів. Усі разом вони складають народ України.

Багато річок є в Україні. Найбільша з них - річка Дніпро. За довжиною це третя річка в Європі після Волги й Дунаю. У Дніпро впадають менші річки: Прип'ять, Десна, Рось, Ворскла та інші.

На заході України височіють Карпатські гори. Це старі гори із зеленими лісовими вершинами. Найвища вершина Карпат – гора Говерла. На Кримському півострові є невисокі Кримські гори.

Улітку в Україні досить тепло, а взимку не дуже холодно. Більша частина України – це рівнина з чудовим родючим ґрунтом – чорноземом.

У надрах української землі багато корисних копалин: є кам'яне вугілля, залізна руда, марганець, граніт, кам'яна сіль, золото, нафта, газ.

Природа України багата й щедра. На українських нивах родить чудова пшениця, у садках та на полях стигнуть різні фрукти й овочі. У лісах та річках багато звірів та риби.

Україна має давню цікаву історію. На її території багато історичних архітектурних пам'ятників, церков, будівель, музеїв, парків.

Українська земля щедра на таланти. Багато українських фізиків, авіаконструкторів, лікарів, істориків відомі всьому світу. Серед перших людей, які побували в космосі, був українець Павло Попович. Після нього ціла плеяда українських космонавтів штурмувала космос. Українець Сергій Корольов протягом багатьох років був Генеральним конструктором космічних ракет.

Україна славиться своїми танцювальними ансамблями, хорами, співаками, зодчими, майстрами народних промислів.

Світову славу мають художники, письменники, поети України.

У 1991 році Україна була проголошена незалежною державою. Символи України - блакитно-жовтий прапор, який символізує мирне українське небо й жовту ниву пшениці, і герб у вигляді древнього тризубця на синьому фоні.

Державна мова України - українська.

18. Перекажіть текст.

19. Доповніть текст своєю інформацією про Українську державу.

20. Читайте вірш.

Материн заповіт

Раз мені казала мати:
“Можеш мов багато знати,
кожну мову шанувати.
Та одну із мов усіх,
щоб у серці ти зберіг”.
В серці ніжну і лагідну
Збережу я мову рідну.

(М.Хоросницька)

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. *Пишіть за зразком.*

Зразок: – Улітку ми будемо відпочивати з ... до ... . (липень, вересень).
– Улітку ми будемо відпочивати з липня до вересня.

1. Сьогодні з ... до ... я був в інституті. (ранок, вечір).
2. Навчальний рік триває з ... до ... . (вересень, липень).
3. Кожного дня ми навчаємося з ... до ... . (9 (година) (ранок)), 3 (година) (день)).
4. Після занять з ... до ... я обідаю і відпочиваю. (3 (година,)) 5 (година).
5. Кожної неділі з ... до ... ми граємо в теніс. (4 (година)), 6 (година).
6. Пошта працює з ... до ... . (9 (година)(ранок)), 6 (година)(вечір)).

Вправа 2. *Виконайте вправу за зразком.*

Зразок: – Де мама? – Вона в магазині.
– Коли вона повернеться? – Через годину.

1. – Де твій син? – Він ... .
– Коли він ... ? – Через ... .
2. – Де наші сусіди? – Вони ... .
– Коли вони ... ? – Через ... .
3. – Де Віра? – Вона ... .
– Коли вона ... ? – Через ... .
4. – Де ваш брат? – Він ... .
– Коли він ... ? – Через ... .
5. – Де Максим і Ніна? – Вони ... .
– Коли вони ... ? – Через ... .
6. – Де тато? – Він ... .
– Коли він ... ? – Через ... .

Вправа 3. *Складіть діалоги за зразком.*

Зразок: Де Антон? (магазин, 2 (година), 3 (година)).

– Де Антон?

- Він пішов у магазин.
- Коли?
- О другій годині.
- Коли він повернеться?
- О третій годині.
- Він прийде через годину?
- Так.

1. Де Лариса? (театр, 7 година, 10 година).
2. Де Оксана? (школа, 8 година, 12 година).
3. Де Олег? (Київ, понеділок, неділя).
4. Де Ніна? (бібліотека, 9 година, 12 година).
5. Де Віктор? (робота, 9 година, 18 година).

Вправа 4. *Пишіть речення. Виділені словосполучення замініть антонімічними*

Зразок: – Через дві години прийде твій сусід.
– Дві години тому приходив твій сусід.

1. Через чотири дні ми підемо на виставку.
2. Через рік ми отримаємо дипломи.
3. Через місяць Максим одружиться.
4. Через тиждень ми поїдемо до Києва.
5. Через годину почнеться цікавий фільм.
6. Через три роки я стану інженером.

Вправа 5. *Складіть діалоги за зразком.*

Зразок: *Зараз п'ята година. Максим прийшов о четвертій годині.*

A: - Скажіть, будь ласка, коли прийшов Максим?

B: - Годину тому.

1. Сьогодні понеділок. Мій знайомий приїхав у п'ятницю.
2. Сьогодні середа, дев'яте квітня. Сестра приїхала з Одеси теж у середу, другого квітня.
3. Зараз жовтень. Я отримав листа у вересні.
4. Зараз третя година. Віктор прийшов о першій.

5. Зараз 1999 рік. Мігель закінчив інститут у 1998 році.

Вправа 6. *Закінчіть речення, використовуючи іменники множини у знахідному відмінку.*

1. Я часто згадую ... .(батьки, брати, подруги, сестри, друзі, товариші).
2. У театрі ми зустріли .. .(студенти і викладачі).
3. Наш інститут готує ... .(інженери, лікарі, геологи, агрономи, філологи, історики).
4. Ми слухали на концерті ... .(артисти і артистки).
5. Студенти беруть на урок ... (книги, зошити, підручники, ручки, словники).
6. Студенти пишуть у зошитах ... .(дієслова, тексти, вправи, диктанти).

Вправа 7. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Кого ви бачите тут? (ці нові студентки).
2. Кого ви чекаєте? (мої старі товариші).
3. Кого вони запросили в гості? (знайомі студенти).
4. Кого ви зустріли в театрі? (наші нові друзі).
5. Кого Антон давно не бачив? (його старі батьки).
6. Кого він часто згадує? (його молодші брати і старші сестри).

Вправа 8. *Дайте відповіді на запитання за зразком.*

Зразок: – *Ви знаєте, кого він запросив у кіно?*
                  – *Так, знаю. Він запросив у кіно знайому студентку.*

1. Ви знаєте, кого вони зустріли в театрі?
2. Ви знаєте, кого вона бачила вчора ввечері?
3. Ви знаєте, що він купив у магазині?
4. Ви знаєте, що він пише зараз?
5. Ви знаєте, які книги він узяв у бібліотеці?
6. Ви знаєте, кого студенти запросили на вечір?
7. Ви знаєте, які вірші вона любить читати?
8. Ви знаєте, що вивчають студенти?

Вправа 9. *Допишіть речення, використовуючи слова в дужках у родовому відмінку.*

1. У вашому місті багато . . . (широкі красиві вулиці).
2. На цій вулиці багато . . . (високі будинки).
3. На цьому поверсі багато . . . (великі аудиторії).
4. У нашій бібліотеці багато . . . (цікаві книги та журнали).
5. У нас багато . . . (знайомі іноземні студенти).
6. У мене багато . . . (гарні друзі й подруги).

Вправа 10. *Дайте відповіді на запитання, використовуючи слова **багато, мало, декілька.***

1. Скільки . . . (цікаві книги) ти прочитав?
2. Скільки . . . (іноземні мови) він знає?
3. Скільки . . . (молоді викладачі) працюють у вашому університеті?
4. Скільки . . . (середні школи, дитячі садки й лікарні) у вашому місті?
5. Скільки . . . (високі будинки) на цій вулиці?
6. Скільки . . . (українські пісні) ви знаєте?

Вправа 11. *Дайте заперечні відповіді на запитання.*

Зразок: – У вас є вчорашні газети?
– У мене немає вчорашніх газет.

1. У вас є чисті зошити?
2. У кіоску сьогодні були свіжі газети?
3. У цьому тексті є незнайомі слова?
4. У цьому підручнику є важкі вправи?
5. У залі є вільні місця?
6. На виставці будуть нові картини?
7. На вулиці є високі будинки?
8. У вашому місті є історичні пам'ятники?

Вправа 12. *Пишіть речення за зразком.*

Зразок: – У вас є квитки в театр, а у нас немає квитків у театр.

1. У Павла є іноземні друзі в університеті, а у Віктора . . . .

2. У Ніни є хороші подруги в Києві, а в Ліди . . . .
3. У мене є старші брати, а в нього . . . .
4. У кіоску є ці журнали, а в магазині . . . .
5. У магазині є англо-українські словники, а в кіоску . . . .
6. У мене зараз є вільний час, а в них . . . .
7. У нас учора були цікаві лекції, а в них . . . .

Вправа 13. *Об'єднайте два речення в одне за допомогою сполучника **якщо**.*

Зразок: – У неділю буде хороша погода. Ми поїдемо в село.
– Якщо в неділю буде хороша погода, ми поїдемо в село.

1. Ви прийдете до мене. Я покажу вам свою бібліотеку.
2. Ти даєш мені книгу сьогодні. Я поверну її через два дні.
3. Ви хочете вивчати українську мову. Я допоможу вам.
4. Увечері ти будеш удома. Я зателефоную тобі.
5. Сьогодні ми підемо в кіно. Ми рано закінчимо роботу.
6. Ми поїдемо зустрічати сестру. Вона дасть телеграму.
7. Завтра буде холодно. Ми не підемо в парк.

Вправа 14. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Що ви будете робити, якщо завтра буде гарна погода?
2. Що ви будете робити, якщо завтра буде дощ?
3. Що ти будеш робити ввечері, якщо у тебе буде вільний час?
4. Що будуть робити ваші друзі, якщо ви купите їм квитки до театру?
5. Що ви будете робити, якщо ваш друг дасть вам цікаву книгу?
6. Що ви будете робити сьогодні, якщо завтра у вас буде контрольна робота?

Вправа 15. *Закінчіть речення.*

1. Якщо ввечері буде дощ, ...
2. Якщо завтра буде екскурсія, ...
3. Якщо мій друг прийде завтра, ...
4. Якщо ти прийдеш у гості, ...
5. Я допоможу тобі, якщо . . . .

6. Вона прийде до нас завтра, якщо . . . .
7. Ми підемо в парк, якщо . . . .
8. Я зустріню тебе на вокзалі, якщо . . . .
9. Я буду дуже радий, якщо . . . .
10. Якщо ти зателефонуєш мені, ...

Вправа 16. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Що треба робити, якщо ви хворі?
2. Куди треба піти, якщо ви погано себе почуваєте?
3. Куди треба піти, якщо у вас немає потрібної книги?
4. Куди можна піти ввечері, якщо у вас є вільний час?
5. Куди можна поїхати, якщо у вас канікули?
6. Куди треба піти, якщо ви хочете купити газету?
7. Що треба робити, якщо завтра контрольна робота?
8. Що треба робити, якщо ви стомилися?

Вправа 17. *Закінчіть речення.*

1. Якщо студент добре навчається, ...
2. Якщо людина хвора, ...
3. Якщо ви хочете піти в театр, ...
4. Якщо вам потрібна книга, ...
5. Якщо ви не знаєте слово, ...
6. Якщо ви отримали листа, ...
7. Якщо ви зустріли знайому людину, ...
8. Якщо ви запізнилися на урок, ...

Вправа 18. *Закінчіть речення.*

1. Якби ти сказав мені раніше, я б . . . .
2. Якби вона зателефонувала тобі, ти б . . . .
3. Якби він написав мені листа, я б . . . .
4. Якби ти приїхав до мене, ми б . . . .
5. Якби завтра була хороша погода, ви б . . . .
6. Якби ти запросив її в гості, вона б . . . .
7. Якби ми пішли в парк, я б . . . .

Вправа 19. *Прочитайте текст.*

**Смачна риба
(Казка)**

В одному селі жили мати й син. Щодня мати працювала в полі, а син був удома. Він був дуже ледачий і не любив працювати. Одного разу мати весь день працювала в полі, а син сидів удома, лежав на ліжку, дивився у вікно, мріяв.

Увечері, коли мати прийшла додому, син сказав:

– Я дуже хочу їсти.

Мати приготувала рибу й запросила сина вечеряти. Син з’їв один шматок і сказав:

– Я не хочу їсти цю рибу. Вона не смачна.

Мати нічого не відповіла й продовжувала їсти.

Наступного дня вона сказала:

– Сину, сьогодні ти будеш допомагати мені в полі.

Увесь день вони працювали разом. Увечері, коли вони повернулися додому, мати дала їсти вчорашню рибу. Син швидко з’їв усе і сказав:

– Дякую, мамо! Яка смачна риба!

Мати засміялася і запитала сина:

– А знаєш, чому риба сьогодні така смачна?

Вправа 20. *Дайте відповіді на запитання.*

1. Як ви думаєте, що відповів син матері?
2. Чому наступного дня син з’їв усю рибу і сказав, що вона дуже смачна?

Вправа 21. *Перекажіть текст.*

Вправа 22. *Прочитайте українські прислів’я.*

Без труда нема плода.

Без мови немає народу.

Без верби і калини нема України.

Рідна сторона – мати, а чужа – мачуха.

Вправа 23. *Поясніть, як ви розумієте ці прислів’я.*